1877—1895

ივერია

№ 218
ოთხშაბათი, 11 ოქტომბერი 1895

გაზეთი ღირს:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

№ 218
ოთხშაბათი, 11 ოქტომბერი 1895

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიჰმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ—16 კაპ. მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კნეინა მატრონა ბექანის ასული წერეთლისა და შვილნი ამისნი **როსტომ, სერგეი, ამირიდონ** და **ფრიდონ გრიგოლის ძენი** გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებასა პირველი მეუღლისა თვისისა, ხოლო უკანასკნელნი მამისა თვისისა, **თამადის გრიგოლ როსტომის ძის წერეთლისას** და სთხოვენ მობრძანდნენ ს. საჩხერეში, 14 ამ თვეს, შაბათს, მიცვალებულის გამოსვენებაზედ დასასწრებლად. განსვენებული საჩხერიდგან ჯრუჭის მონასტერში იქნება წასვენებული დილის 9 საათზედ საგვარეულო აკლდამაში დასაკრძალავად.
(2—1929—2).

კბილის ექიმი
ა. ი. ორბელი
სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში №№ 14—16
ავადმყოფებს მიიღებს:
დილით 10-დგან 2 საათამდე.
საღამოთი 4-დგან 6 საათამდე.
კვირა-უქმე დღეებში
დილის 10 საათიდგან ნაშუადღევი 2 საათამდე. (166—1891—8)

თავ. რ. ერისთვის იუბილეს დღესასწაულობის წეს-რიგი.

ორშაბათს, 9 ოქტომბერს, მოხდა კრება ქართულ ჟურნალ-გაზეთებისა, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისა, დრამატიულ საზოგადოებისა და წიგნების გამომცემელ ამხანაგობის წარმომადგენლებისა თავ. რაფ. ერისთვის იუბილეს მოსამზადებლად. კრებამ საბოლაოდ გარდასწყვიტა შემდეგი:

იუბილე უთუოდ კვირას, 22 ოქტომბერს, უნდა იდღესასწაულოს ამ პროგრამით:

1) გარდახდილ იქნება ქვაშვეთის ეკლესიაში პარაკლისი 11½ საათზედ.

2) პარაკლისის შემდეგ ყველა დეპუტაციები და საზოგადოება შეგროვდება ქართველ თავად-აზნაურთა თეატრში. დეპუტაციები იჭერენ ადგილს სცენაზედ და რიგ-რიგად მიულოცვენ იუბილარს. მათ მილოცვის შემდეგ წაკითხულ იქნება დეპეშები, ლექსები და სხვა...

3) საღამოს 8 საათზედ გაიმართება საიუბილეო წარმოდგენა ქართულ თეატრში.

4) იუბილარის სახსოვრად განზრახულია ფონდი დაარსდეს; ამისთვის შემომწირველთა სია იუბილეს დღეს დაურიგდება მსურველთ; იუბილემდე და შემდეგ შემოწირულებას მიიღებენ ქართული ჟურნალ-გაზეთები და გამოაცხადებენ შემომწირველთა სიას; ფულს-კი გარდასცემენ ,,წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას‘‘, რომელსაც მიენდობა ეს ფონდი რომელსამე საზოგადო საქმეს მოახმაროს იუბილარის სახელობაზედ.

◆

ახალი ამბავი

—

⁂ დღეს, დილის მატარებლით, ქუთაისს მიდის პოეტი ვ. ლ. ველიჩკო.

⁂ როგორც შევიტყეთ, ყოვლადუსამღვდელოესი საქართველოს ექსარხოსი ამ მოკლე ხანში წავა ეკლესიების სარევიზიოდ ქართლისაკენ.

⁂ როგორც გაზ. «ტიფლისკ. ლისტ.»-ს შეუტყვია, ტფილისის სამხედრო საავადმყოფოს უფროსი ექიმი დეისტვ. სტ. სოვეტ. მალინინი სამხედრო-სამკურნალო ინსპექტორად დაუნიშნავთ.

⁂ იმავე გაზეთს ატყობინებენ, რომ კავკავის რეალურ სასწავლებლის მოწაფენი, რადგანაც სასწავლებელში ყელჭირვება გავრცელებულა, 15 ოქტომბრამდის დაუთხოვიათ.

⁂ სამურზაყანოს და აფხაზეთის საზოგადოებამ გაგზავნა სადაც ჯერ არს თხოვნა, რათა მათს სასოფლო სასწავლებლებში დედა-ენის სწავლება შემოიღონ. წინაალმდეგ შემთხვევაში იძულებულ იქნებიან სასწავლებლები გააუქმონ.

ჩვენშიაც არიან იმისთანა პირები, რომელთაც კარგად შეუგნიათ, რომ “მაღლა აცოცებისთვის კუდის ქნევაა საჭირო“ და კიდეც ასე იქცევიან. ესენი უქადაგებენ ხალხს, საჭირო არ არის თქვენმა შვილებმა ქართული ენა იცოდნენო.

⁂ ს, ნიგოთი, (გურია): აქ ჩამოვიდა სამი უცხოელი მოგზაური. ორი მათგანი ფეხით მოგზაურობს, ერთი ველოსიპედით.

◆

ჩაქვისა და კინტრიშ ქობულეთის გათათრება.

(ნაამბობი ს. აჭყვასთაველის უსეინ ქამჯარაძისაგან).

მე პატარა ვიყავი, ასე 9—10 წლისა ვიქნებოდი, როცა ოსმალები ბათუმის აქეთ წამოვიდნენ და ციხის ძირს მოადგნენ, რადგანაც მაშინდელი გურიისა და ოსმალოს სინორი ციხის ძირთან იყო. გურულებსა და ოსმალთ დიდი ჩხუბი მოუხდათ. გურიელები მაშინ ჩვენში სცხოვრობდნენ და ხალხს აქეზებდნენ ომისათვის. ყველაზედ კარგად ჩვენები ომობდნენ. ციხის ძირთან დიდი ძალი ხალხი გაუწყვიტეს ოსმალთ, მაგრამ ბოლოს მაინც გაჭირდა საქმე, ოსმალთა გვძლიეს და ციხის ძირს გადმოვიდნენ; ესენი აქეთ ფეხს ვერ გადმოდგამდნენ, მაგრამ ჩვენში გაჩნდნენ ჯაშუშ-გამცემი კაცები, ესენი იყვნენ სოფ. ზენდიდელი გუგუნავები, დუმბაძეები და ძველი ქობულეთელი ჭყონიები. ამათ გვიღალატეს ჩვენ და ოსმალთ მიემხრნენ. ამათის ხრიკებით გადმოვიდნენ ოსმალნი სინორს და მთლად ჩაქვი დაიჭირეს. მაშინ ჩვენს მხარეს სახელად კახაბერი ერქვა. კახაბერი ჩოლოქიდგან იწყებოდა, აჭარისა და ლაზისტანის სინორზედ თავდებოდა. ასე ამ მხარეს ძველად კახაბერი ერქვა და არა ჩაქვი. ბათუმი, ქობულეთი, კინტრიში და სხვანი, ეს ბოლოს შემოვიდა ხმარებაში. ჩაქვის აღების შემდეგ ოსმალნი კინტრიშისკენაც მალე გადმოვიდნენ და მთელი ეს ადგილები დაიჭირეს. ორი კვირის განმავლობაში ამათ მთლად დაიმორჩილეს აჭაურობა და მერე აქედგან ხინოსკენ წავიდნენ. ხინოში მაშინ ეკლესია იყო და იქ დიდი ქეშიში (ეპისკოპოსი) იჯდა.. იმ ქეშიშს სხვა ქეშიშები ჰყვანდა და ესენი სოფლებში დადიოდნენ; აქედგან ჩუმად აჭარის სოფლებში გადადიოდნენ და იქ გათათრებულს ხალხს რაღაცაებს უშვრებოდნენ. ოსმალებმა ეს დიდი ქეშიში თავისს სხვა ქეშიშებით აღარ დააყენეს იქ, მალე გამორეკეს იქიდგან და უთხრეს, რომ აქ ერთი ქეშიშიც კმარაო. პატარა მღვდლები სულ წამოვიდნენ და იქ დარჩა დიდი ქეშიში მარტო. ჩვენები დადიოდნენ იქ სალოცავად და ცხვარი და ქათმები მიჰყვანდათ ხოლმე ქეშიშისათვის; ჩვენს გარდა სხვებიც დადიოდნენ სალოცავად იქ, ხან-დახან ცეკვა-თამაში და თოფის სროლაც იცოდნენ.

ოსმალების აქ დაბინავების შემ-

ფელეტონი

—

მთვარეს

იარე დაუღალავად—
თავი ნუ ჩაგიკიდია,
გაჰფანტე ნისლი ღრუბლების,
უფლის განგება დიდია.
ნაზად შესცინე ქვეყანას
შენ ფეხ-ქვეშ გადაჭიმულსა;
მყინვარს დამღერე ნანინა,
ზეციდამ გადმოკიდულსა.
კარგად იცოდე, რომ ერთხელ
ძირს დაცემული, ჩაგრული
კვლავ-აღემართვის მთას წმიდას,
იმედით აღტაცებული.
მაშ, ტურფავ, წინანდებურად
ღრუბლებში გაიკაშკაშე,
ლურჯ კამარაზედ საამოდ
სხივები შეათამაშე.
მეც გადავიხსნი საკინძეს
და მკერდს მოგიშვერ მთვარესა,
ხელ-განპყრობილი თაყვანს-გცემ
ქვეყნად შუქ-მომფინარესა!

სოსელო.

◆

უკანასკნელი გაკვეთილი.

(პატარა ელზასელის ნაამბობი).

ალფონს დოდესი.

ერთხელ დილით მე სასწავლებელში დამიგვიანდა, ძალიანაც მეშინოდა საყვედური არ მიმეღო, რადგან ბ-ნ გამელმა გაგვაფრთხილა, როგვკითხავდა ზმნებსა, მე-კი არა ვიმცოდი-რა. ერთი წუთით გარდავწყვიტე არ წავსულიყავ სასწავლებელში და მენავარდნა მინდვრებში... დარიც საუცხოვო აყო თბილოდა კიდეც... ტყიდგან მოისმოდა საამო ჭიკჭიკი შაშვებისა და რიპპერის ველზედ ვარჯიშობდნენ პრუსიის ჯარისკაცები. ყველა ეს მე უფრო მიზიდავდა, ვიდრე ზმნები, მაგრამ ჩემს თავს ძალა დავატანე და გავიქეცი სკოლისაკენ. როცა მივედი სასოფლო საბჭოს სახლთან , დავინახე მრავალი ხალხი, რომელიც კითხულობდა ყავახანის კედლებზედ გაკრულს განცხადებებს. ორი წელიწადი იყო, რაც ამ განცხადებებს მოჰქონდათ მეტად უსიამოვნო ამბები: წაგებული ომი, დაღუპული ჯარი, კვლავ გაჭირვება... მე იმათთან არ გავჩერებულვარ და გზა-გზა გავიფიქრე: „რაღა იქნება შემდეგ?“. როცა გავირბინე მოედანი, მჭედელ-ვახტერმა, რომელიც თავისის შეგირდით კითხულობდა განცხადებებს, თითქმის ყურის ძირას მომაძახა:

— ნუ ეშურები აგრე, ბარტყო, მოესწრები დროზედ სასწავლებელში მისვლას! მეგონა რომ ის მე დამცინოდა და უფრო გაჩქარებული ქაქანით შევვარდი ბ-ნ გომელის ეზოში. ჩვეულებრივ, გაკვეთილების წინ საშინელი ღრიანცელი იდგა სასწავლებელში. ტაბლების უჯრების რახა-რუხი და გაკვეთილების მზადების ხმა შორს ქუჩაშიაც-კი გაისმოდა. დროგამოშვებით მასწავლებლის ყვირილი და სახაზავის სტოლზედ რახუნი თუ შესწყვეტავდა ამ ყაყანს. მინდოდა შეუმჩნევლად მივსრიალებულიყავ ჩემს ადგილას , მაგრამ დღეს ყველგან სიჩუმე იყო, თითქოს კვირა დღეაო. გაღებულის სარკმლიდგან ვხედავდი ჩემს დარბაისლურად მსხდომარე ამხანაგებს და ბ. გამელს თავისს განუყრელის რკინის სახაზავით ხელში, ოთახის გარდიგარდმო მოსიარულეს; მეტი ღონე არ იყო, უნდა გამეღო კარები და შევსულიყავ კლასში. ვერ წარმოიდგენთ, როგორ ვიყავი შეშინებულ-გაწითლებული, მაგრამ ბ. გამელი (ოჰ, ღმერთო!) მიყურებდა დინჯად და მშვიდობიანად მითხრა:

— მიეშურე შენს ადგილს, ძვირფასო ფრანცო, ჩვენ უშენოდ ვფიქრობდით დაწყებას. მე გადავაბიჯე ფეხი სკამსა და დავჯექი ჩემს ალაგს თავ-ჩაღუნული. როცა შიშისაგან გამოვერკვიე, შევნიშნე, რომ ჩვენი მასწავლებელი მწვანე სერთუქით, წმინდა აბრეშუმის ყელ-სახვევით და ნაკერ ხავერდის ქუდით იყო გამოწყობილი. ამ სახით მას რევიზიის დროს ან ჯილდოების დარიგების დღეს თუ ნახავდით. საზოგადოდ, მთელი კლასი რაღაც უჩვეულო მედიდურად გამოიყურებოდა. მაგრამ ისე არაფერს გაუკვირვებივარ, როგორც კლასშივე წინად ცალიერს სკამებზედ ჩუმად მსხდომარე სოფლელებმა გამაკვირვეს. ბებერი გაუსერი თავისის მაღალის შლიაპით, ყოფილი მერი მექარხნედ ნამყოფი და ზოგიც სხვები, თითქო რაღაცას დაუღონებიაო, ისე გამოიყურებოდნენ. გაუსერს მასთან მოეტანა ძველი გვერდებ შემოგლეჯილი ანბანი, დაედო მუხლებზედ და სათვალებიანის თვალებით დაჰყურებდა იმისს სტრიქონებს. ვიდრე მე ასეთს ფიქრებში და დაკვირვებაში ვიყავ, ბ. გამელი ავიდა კათედრაზედ და იმავ მშვიდის და მნიშვნელობიანის კილოთი, რომლითაც მე დამხვდა გვითხრა:

— ჩემო შვილებო, მე უკანასკნელად გასწავლით თქვენ. ბერლინიდგან მოვიდა განკარგულება რომ ელზას—ლოტარინგიის სკოლებში სწავლა უნდა სწარმოებდეს მხოლოდ ნემეცურს ენაზედ.. ხვალ მოვა ახალი მასწავლებელი; დღეს მაშასადამე, უკანასკნელია გაკვეთილია ჩვენის ფრანგულის ენისა. ამიტომ გთხოვთ ყურადღებით იყოთ. ამ რამდენიმე სიტყვამ ელვასავით დამირბინა... ჩემი უკანასკნელი გაკვეთილია ფრანგული ენისა! რაღა მომელოდა მე რომელიც წერას ძლივს ვახერხებდი! მაშასადამე მე თავის დღეში ვეღარ უნდა მესწავლა! მაგრამ ჯერჯერობით უნდა შევრიგებოდი ამას. როგორ მენანებოდა დაკარგული დრო; დღენი, თვენი, რომელთაც ვანდომებდი ბუდეების ძებნას, ციგით ცურაობას, ბურთაობას, ჩემი წიგნები, ერთი წუთის წინად ასე თავის მაბეზრებელნი, რომელნიც ასე მამძიმებდნენ სიარულში: ჩემი გრამატიკა, ჩემი საღმრთო-სჯულის წიგნი ძველ განუყრელ მეგობრად მეჩვენეობდნენ, რომელთაც ვერას გზით ვერ გავშორდებოდი. ასეთსავე ახალს გარემოებაში მეჩვენა მე ბ. გამელი. აზრი, რომ ის უნდა წასულიყო, რომ ველარ ვნახავდი მას, მავიწყებდა მისგან მიღებულს სასჯელს და ჯოხს... საბრალო კაცი!..რათა მიეცა მედიდური ხასიათი თავის უკანასკნელის გაკვეთილისთვის, ის გამოწყობილიყო სადღესასწაულო ტანთ-საცმელში. ეხლა მეყურებოდა რისთვისაც ისხდნენ ზალის ბოლოში სოფლელი ბერი-კაცები, თითქოს იმათაც ენანებოდათ, რომ არ დადიოდნენ